

KERTOMUS TURUN YLIOPISTON ARKEOLOGIAN OSASTON SUORITTAMISTA
TUTKIMUKSISTA NOUSIAISTEN MÄEKSMÄEN KIRKONPIIRIN KOULULLA
KESÄKUUSSA 1989

Kenttätöaika 1.6 - 30.6.1989

Esityöt: kaivausjohtaja 24.5. - 31.5.1989

 tekninen apulainen 29.5. - 31.5.1989

Jälkityöt: kaivausjohtaja 1.7 - 28.7.1989

 tekninen apulainen 1.7. - 21.7.1989

Tutkitun alueen sijainti: peruskartta 1044 08 KOLJOLA (1984)

 x 6723 65

 y 562 05

 z 17 - 24 m mpy

Tutkitulla alueella sijaitsee Nousiaisten Kirkonpiirin
koulun ala-aste ja esikoulu. Tontin numero RN:o 6:31,
maanomistaja Nousiaisten kunta

Kaivausten valvoja: Turun yliopiston suomalaisen ja vertai-
levan arkeologian professori Unto Salo

Kaivausjohtaja: Hum.kand Olli Soininen

Tekninen apulainen Hum.kand. Leena Koivisto

Kaivaustyövoimana oli viisi nousiaislaista koululaista sekä
yksi raisiolainen opiskelija

Tutkimusten kustannusarvio oli yhteensä 79 642 mk

ja kustannukset yhteensä: palkat..... 69922 mk

 tarvikkeet1795 mk

 koneet480 mk

 matkat.....400 mk

 kustannukset yhteensä 72597 mk

 kustannusarvion alitus 7045 mk

Kustannuksista vastasi Nousiaisten kunta

Miestyöpäiviä oli: kaivausjohtaja 47 pvä (38,40 h /vko)

 tekn. apulainen 40 pvä (38,40 h /vko)

 kaivajat yht. 132 pvä (38,40 h /vko)

Koneita käytettiin yhteensä 4 tuntia (traktorikaivuri)

Aiemmat raportit muinaisjäännöksestä:

Edgren T. Nousiaisten inventointikertomus 1958

Katiskoski K. Nousiainen Koljola Mäeksmäki, rautakautisen
kalmiston koekaivaus 1983

Aiemmat löydöt: KM 1972:1-23, KM 3592:6, KM 9230,

 KM 9722, KM 14436:1-5, KM 21931:1-41

Kaivauksissa 1989 saadut löydöt TYA 495:1-146

Mustavalkonegatiivit 17077-17184 (liite 1)
 Pinnakkaiset liitteinä (liite 2)
 Diapositiivikuvat TYA 214:1-80 (liite 3)

Karttaliitteitä 9 kpl:

Kartta 1 Yleiskartta
 Kartta 2 Koeruutukartta
 Kartta 3 Pintavaaaituskartta
 Kartta 4 Koeruutu 108-109/100
 Kartta 5 Koeruutu 108-109/100, profiilikartta
 Kartta 6 Koeruutu 115/70
 Kartta 7 Koetaso, pintavaaaituskartta
 Kartta 8 Koetaso, 1. kerros
 Kartta 9 Koetaso, pohjakerros
 kartta 10 Mäeksmäen rakennukset vv. 1890-1954

Suunnitellun Kirkonpiirin koulun lisärakennuksen alle jäävä alue tutkittiin kaivamalla systemaattisesti 1m x 1m laajuisia koekuoppia pääsääntöisesti 10 metrin välein. Toimenpidealueen pohjois-puoliskolla koekuoppien välejä tihennettiin sekä avattiin koetaso. Lisäksi varmuuden vuoksi avattiin kaivurilla kaksi koeojaa sekä tehtiin muutamia koekuoppia varsinaisen kaivausalueen ulkopuolelle.

Koekuoppia kaivettiin yhteensä 25 kpl, joista yksi oli kooltaan 1 x 2 metriä, koetason pinta-ala oli 19,5 m², sekä molempien koeojien 5 m².

TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Tutkimuksen taustana on Nousiaisten kunnan suunnitelmat rakentaa Mäeksmäen Kirkonpiirin koulun tontilla sijaitsevalle muinaisjäännösalueelle lisärakennus.

Koska tulevan uudisrakennuksen kohdalla oleva muinaisjäännös on jo osittain tuhoutunut aikaisemman maankäytön yhteydessä, museovirasto puolsi suunnitelmaa edellyttäen, että toimenpidealue tutkittiin ennen rakennustöiden aloittamista. Luvan arkeologisten kaivausten suorittamiseksi alueella museovirasto antoi Turun yliopiston arkeologian osastolle. Rakennustyöt oli määrä aloittaa syksyllä 1989.

MUINAISJÄÄNNÖKSEN YMPÄRISTÖ

Nousiaisten Mäeksmäen (peruskartassa KOLJOLA Mäksmäki) rautakautinen kalmisto sijaitsee lähellä Nousiaisten kirkkoa Hirvijoen pohjoispuolella olevalla mäellä. Välittömästi mäen etelä- ja länsipuolella kulkee Nummi-Vahto maantie (nro 201) kiertäen mäkeä. Mäen itäpuolella on viljeltyä peltoa, samoin pohjoispuolella lukuunottamatta luode-pohjois-

kulmassa, mäen juurella sijaitsevia asuin- ja liiketiloja.

Mäen päällä sijaitsee vuonna 1955 rakennettu Nousiaisten Kirkonpiirin ala-aste ja esikoulu sekä kirjasto. Koulu käsittää itse kivisen koulurakennuksen lisäksi myös puisen ulkorakennuksen, hiekkapihan sekä leikkittelineitä. Mäen korkeus on 25 metriä mmpy (korkeuskäyrät 17-25 mmpy.), leveys noin 110 metriä sekä pituus noin 200 metriä.

Koska mäkeä hoidetaan koulun piha-alueena, on sen rinteet nurmikkoa, jota leikataan. Ympäri mäkeä, erityisesti sen länsirinteelle on istutettu 1900-luvun alussa puita kuten kuusia, koivuja, leppiä ja omenapuita.

ESIHISTORIALLINEN KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Mäeksmäeltä, erityisesti sen etelärinteeltä on näköyhteys Nousiaisten kirkon lisäksi myös Hirvijoen eteläpuolella sijaitsevaan Hinttermäen merovinki-viikinkiaikaiseen kalmistoon. Lähistöllä sijaitsevat myös Koopon torpan nuorempi roomalaisaika-merovinkiaikainen kalmisto sekä noin kilometri koilliseen sijaitseva Palon Isotalon vanhempi roomalaisaika-merovinkiaikainen kalmisto.

TUTKIMUSHISTORIAA

Mäeksmäelle rakennettiin Nousiaisten Kirkonpiirin kansakoulu ensimmäisen kerran vuosina 1879-80 sekä toistamiseen vuosina 1954-55, jolloin vanha puinen koulurakennus piharakennuksineen purettiin.

Molempien rakennustöiden yhteydessä tuhoutui nähtävästi osa mäellä sijainneesta rautakautisesta kalmistosta, sillä suurin osa alueelta löydetyistä 31:stä esineestä on löydetty rakennustöiden yhteydessä: vuosina 1879-80 löytyi 23 rautakautista esinettä (aseita ja koruja, KM 1972: 1-23), vuonna 1898 miekanterä (km 3592:6), vuonna 1930 keihäänkärki (KM 9230), vuonna 1933 miekanterä (KM 9722) sekä vuonna 1955 nuolenkärki, keihäänkärki, miekan osia ja kilvenkupura (KM 14436: 1-5). Kivikosken mukaan (Kivikoski 1973, 13) kyseessä on polttokenttäkalmisto, joka ajoittuu vanhemmalta roomalaisajalta viikinkiaikaan.

Mäeksmäellä ei kuitenkaan ole suoritettu arkeologisia tutkimuksia kuin vuonna 1983, jolloin museovirasto suoritti koekaivaukset koulun pihaan rakennetun uuden tien linjaukselle (Katiskoski 1983). Tällöin löytyi kaivetulta alueelta saviastianpaloja, palanutta savea, palanutta luuta sekä rautakuonaa (KM 21931: 1-41).

MAANKÄYTÖN HISTORIAA

Ensimmäinen kansakoulu Mäeksmäelle rakennettiin vuosina 1879-80. Mäki kuului tuolloin läheisen pappilan maihin, ja koulu sai nimekseen Kirkonpiirin kansakoulu, nykyisin Kirkonpiirin ala-aste ja esikoulu. Tätä ennen alue on ollut nähtävästi ainakin osittain peltona. Ensimmäiset esineet löytyivät vuonna 1879 peltotöyrästä lukkari Lindholmin kai-vaessa kiviä koulun kivijalkaa varten (KM 1972:1-23). Vuonna 1881 löytyi "peltoa muokatessa" miekanterä (KM 3592:6), vuonna 1930 "maata käännettäessä" keihäänkärki (KM 9230) ja vuonna 1933 "Mäksmäen reunasta kiviaidan vierestä" miekan-terä (KM 9722). Myöhemmin esineitä (KM 14436: 1-5) löydet-tiin vuonna 1954 maansiirtotöissä rakennettaessa uutta kou-lurakennusta entisen paikalle.

Ensimmäisten koulurakennuksien sijoittuminen mäelle sekä maankäyttö näkyvät kartasta (kartta 10), jonka T. Edgren on liittännyt inventointikertomukseensa (Edgren 1958). Edgren mainitsee, että karttaa säilytetään koululla, mutta koulun nykyinen johtajaopettaja ei tiedä kartan säilytyspaikkaa. Edgrenin mukaan kalmisto on sijainnut mäen pohjoispäässä nykyisen koulun ja ulkorakennuksen välisellä alueella, mikä on säilynyt koskemattomana ja jossa kalmistoaluetta voi olla jäljellä. Maanpäällisiä merkkejä kalmistosta ei ole näkyvissä.

Koulun talonmiespariskunnalta Matti ja Leena Lehtoselta (os. Kirkonpiirin koulu, Nousiainen) sekä Nousiasten raken-nustarkastaja Allan Heikkilältä (os. Nousiasten kunnan rakennuststo) saatujen suullisten tietojen (1989) mukaan koulun pihapiiriin on ajettu runsaasti täytemaata edellisen rakennustyön aikana ja muokattu siten sen ulko-näköä. Lisäksi 1960-luvulla on pihan epätasaisuuksia pois-tettu täyttämällä niitä mm. lämmitysaineina käytetyillä kok-silla ja antrasiitilla, jota löytyy yhä runsaasti mäen rin-teiltä.

Mäen länsirinne on ollut jo ensimmäisen koulurakennuksen aikoihin opettajien puutarhana, eivätkä maanmuokkaustyöt ole puustosta päätellen ulottuneet sinne. Samoin mäen koillis-nurkka on lasten leikkitelineitä lukuunottamatta koskemat-toman näköistä.

Varsinainen tutkimusalue

Varsinainen tutkimusalue sijaitsee mäen etelärinteessä (kartta 1). Rinteen poikki kulkee kaarevasti itä-länsi-suuntainen hiekkatie, joka rakennettiin vuonna 1954 ja joka vuoteen 1983 asti toimi koulun pihatienä. Tuolloin se pois-tettiin vaarallisena käytöstä ja uusi pihatie rakennettiin mäen itä-reunaan. Ennen 1950-luvulla tapahtunutta tien ra-kentamista sen paikalla kulki polku. Tien eteläreunassa pai-

koin näkyvä kiveys on ollut alunperin kiviaita, joka on erottanut koulun piha-alueen pellosta. (Allan Heikkilä, suullinen tieto 1989).

Tämä tie jakaa rinteen kahdeksi alueeksi, ala- ja yläosaan. Alaosa rajoittuu etelässä Nummi-Vahto maantiehen, joka sivuaa mäkeä. Itäreunassa aluetta rajaa vuonna 1983 rakennettu pihatie, sekä koilliskulmassa oleva autojen parkkialueena toimiva täytemaa-terassi, joka on rakennettu vuonna 1983. Lisäksi aluetta halkaisee kaakko-luode-suuntainen kävelytie, joka johtaa 1950-luvulla rakennetun tien poikki koulun eteläpäädyssä sijaitsevaan kirjastoon. Tie on hiekkapintainen ja rakennettu aikaisemman polun päälle vuonna 1983. Edelleen on nähtävissä koulun ensimmäisen, 1890 - 1955 käytetyn pihatien pohja matalana kohoumana maanpinnalla. Tie on kulkenut pihasta koillis-lounas-suuntaisena Nummi-Vahtomaantielle.

Rinteen alaosa on ollut peltona. Sen keskiosa kohoaa loivana moreenikumpuna, joka on nähtävissä. Reunoilla maa on heti pintaturpeen alla savea. Alueen kaakkoisnurkassa on selvästi erottuva kolmionmuotoinen alue, jonka reuna kulkee tontin rajan suuntaisesti ja on noin 50 cm:iä alempana. Ei ole tietoa siitä, milloin se on tehty. Kulmauksen tienoilla on kuitenkin ollut vielä 1940-luvulla hevosten suojakatos, johon viereisen myllyn asiakkaat ovat jättäneet hevosensa (Allan Heikkilä, suullinen tieto 1989). Nykyään alarinteessä kasvaa ruohoa, ja sitä hoidetaan piha-alueena.

Rinteen yläosa on kuulunut koulun piha-alueeseen, kuten yhä nykyisinkin. Alueella kasvaa ruohoa sekä erilaisia puita, joita on istutettu 1800-luvun lopulla. Rinteen halkaisevat 1954-rakennetut betoni-portaat, jotka laskeutuvat pohjois-eteläsuuntaisesti koulun pihalta 1950-luvun tielle. Rakennustarkastaja Heikkilän (suullinen tieto 1989) mukaan rinteitä on tasoitettu täytemaalla niin, ettei mm. kiviä, joiden välistä koululaiset olivat 1940-luvulla laskeneet mäkeä, enää nykyisin ole näkyvissä. Alueen länsi-reuna on ollut vielä tuolloin opettajien puutarhana, mistä muistoina ovat mm. omenapuut.

MENETELMÄT

1. Mittaukset ja paalutus

Tutkimusalueelle luotiin kuvitteellinen koordinaatisto, jonka origo oli O/O, ja akselit etelä-pohjois- sekä länsi-itä - suuntaisia (kartta 2). Koordinaatit kasvoivat itään ja pohjoiseen. Akseleiden suunnat mitattiin bussolilla, jonka lukemissa otettiin huomioon alueen kokonaiskorjaus (Kok=+54 ′).

Paalutuksen keskipisteenä toimi koordinaattipiste 100/100, joka sijaitsi suunnilleen tutkittavan alueen keskellä. Peruslinjoina toimivat X-akseli yyy/100 sekä Y-akseli 100/xxx. Alue paalutettiin pääsääntöisesti 10 metrin välein, mutta alueen pohjoispuoliskolla paalutusta jouduttiin tihentämään. Koekuopat kaivettiin paalujen koillispuolelle.

Kaivausalueelle jouduttiin valitsemaan kaksi kiintopistettä rinteen jyrkkyyden vuoksi. Kiintopisteesi A valittiin maasta esilletyöntyvän kallion/maakiven huippu (kp = 21,44, kojeen luku 225), joka lähestulkoon sijaitsi paalujen 110/110 ja 120/110 välisellä linjalla. Kiintopisteesi B valittiin koulun pihatien itäpuolella oleva suuri maakivi (kp = 18,22, kojeen luku 217).

Molempien kiintopisteiden korkeus sidottiin TVL:n tietyömaan kiintopisteeseen (17,971 m mpy), noin 150 metriä kaivausalueen itäpuolella. Molempien mittausten sulkuvirhe oli 0,5 cm:ä.

2. Kaivamis- ja purkamistekniikka

Kaivaminen aloitettiin poistamalla pintaturve lapioidella minkä jälkeen jatkettiin kaivamista lastoin. Etenkin alueen pohjois-osassa pintaturpeen alla esiintyvä savikerros poistettiin myös lapioidella sekä rautakangella. Kaikki maa savea ja pintaturvetta lukuunottamatta kuivaseulottiin.

Koekuopat kaivettiin pintaturpeen poiston jälkeen lastoilla koskemattomaan maahan saakka 1m x 1m suuruisina. Sen jälkeen kaivettiin lapiolla ns. varmistuspisto koekuopan pohjaan.

Koeoja I, joka laajennettiin koetasoksi, kaivettiin pintaturpeen poiston jälkeen lastoin 10 cm:n kerroksissa koskemattomaan maahan asti.

Koeojat II ja III kaivettiin traktorikaivurilla koskemattomaan maahan asti.

3. Ennallistaminen

Koska rakennustyöt on määrä aloittaa syksyllä 1989, ei tutmusaluetta ennallistettu, vaan täytettiin ainoastaan koekuopat.

4. Dokumentointi

Tutkimusalue pintavaaaittiin paalujen kohdilta sekä niiden väliin jäänyt alue 5 metrin välein (kartta 3). Lisäksi jokaisesta koekuopasta otettiin pohjalukemat. Koetasosta otettiin pinta- sekä pohjavaaaitusluvut metrin välein, sekä

koetason (laajennettu koeoja I) 1:stä ja 2:sta kerroksesta. Koska maakerros, josta löydöt tulivat, osoittautui pahoin sekoittuneeksi, ei löytöpaikkakoordinaatteja mitattu lukuunottamatta pronssiesineitä. Muut artefaktit sekä keramiikka ja massatavara kerättiin koekuopittain ja kaivausruuduttain mitaten löytökerroksen syvyys ja paksuus. Koko alueen käsittävässä pintavaaaituskartoissa vaaituslukemat on muutettu metreiksi mpy, koska mittauksissa käytettiin kahta kiintopistettä.

Koekuopat dokumentoitiin käyttämällä apuna erityisiä koekuoppalomakkeita, joihin merkittiin maakerrokset ja niiden paksuudet, löydöt ja -syvyudet, jotka mitattiin mittanauhakuopan reunasta. Koetaso ja koeojat dokumentoitiin kirjallisesti, koetaso lisäksi kartoitettiin. Samoin koekuopat 108-109/100 sekä 115/70.

Kaikki kartoitetut tasot sekä kaikkien koekuoppien pohjat lisäksi valokuvattiin. Myös kartoittamatta jääneet merkittävänä pidetyt havainnot sekä kaivausten edistymisen dokumentoitiin valokuvaamalla. Kuvauksessa käytettiin väridiapositiivi- ja mustavalkonegatiivifilmiä. Muu dokumentointi tapahtui kirjallisesti ja piirrosluonnosten avulla.

5. Löydöt ja näytteet

Fosfaattinäytteidenotosta luovuttiin, koska tutkimusalue on ollut koulun piha-alueena yli 100 vuotta ja siten virhemahdollisuus oli suuri. Myöskään hiilinäytteitä ei otettu, koska tutkimuksissa esiintullut hiili löytyi pahoin sekoittuneena moderniin löytöaineistoon, lähinnä rakennusjätteeseen.

HAVAINNOT JA TULKINNAT

Havainnot koekuopittain (kartta 2)

Koekuoppa 90/90

- 0-5 cm pintaturve (ruoho)
- 5-20 cm savensekainen multa, jossa lasia, tiiltä, pieniä kiviä
- 20-50 cm savi (pohja)

Koekuoppa 90/100

- 0-5 cm pintaturve (ruoho)
- 5-13 cm savensekainen multa, jossa tiiltä
- 13-50 cm savi (pohja)

Koekuoppa 90/110

- 0-5 cm pintaturve (ruoho)
- 5-25 cm savensekainen multa, jossa tiiltä, lasia
- 25- 45cm moreeni (pohja)

Koekuoppa 90/120

- 0-5 cm pintaturve (ruoho)
- 5-10 cm sekoittunut savi, jossa mm. tiiltä ja lasia
- 10 - 25 cm savi (pohja)

Koekuoppa 100/80

- 0-5 cm pintaturve (ruoho ja karike, kuoppa sijaitsee männyn juurella)
- 5-30 cm tumma, "pölyinen" hieno multa jossa paljon pieniä (0 n. 2-4 cm) kiviä. Maa muuttui pohjoisreunasta lähtien keltaiseksi hienoksi hiekaksi, joka tuli esille lopulta koko kuopasta noin 40-45 cm syvyydeltä.
- 40/45-65 cm vaalea, keltainen hiekka (pohja)

Koekuoppa 100/90

- 0-10 cm pintaturve (ruoho)
- 10-45/50 cm savi (ei löytöjä)
- 45/50-60 cm tumma multa
- 60-85 cm savi
- 85-110 cm moreeni (pohja)

Koekuoppa 100/100

- 0-5 cm pintaturve (ruoho)
- 5-25 cm savensekainen multa jossa mm. tiiltä.
- 25-40 cm moreeni, kiviä

Koekuoppa 100/110

- 0-5 cm pintaturve (ruoho)
- 5-20 cm savensekainen multa jossa mm. tiiltä
- 20-120 cm moreeni (pohja)

Koekuoppa 105/80

- 0-10 cm hiekka (kuoppa sijaitsee 1950-luvun tien reunassa)
- 10-45 cm karkeampi hiekka jossa runsaasti kiviä (pohja)

Koekuoppa 110/75

- 0-5 cm pintaturve (ruoho)
- 5-10 cm savi
- 10-40 cm hienoa tummaa multaa, josta löytyi savitiivistettä ja keramiikkaa yhdessä porssiinin ja lasin kanssa
- 40-45 cm vaalea, pölymäinen hiekka (pohja)

Koekuoppa 110/80

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-20 cm savi
- 20-55 cm tummaa noensekaista hiekka-multaa, josta löytyi savitiivistettä, keramiikkaa, hiiltä, palanutta ja palamantonta luuta sekoittuneena betonin, tiilen ja lasin kanssa
- 55-60 cm vaalea hiekka (pohja), eteläreunasta tuli esille suuri maakivi/kallio

Kuoppa yhdistettiin myöhemmin koeoja III:een, joka kaivettiin koekuoppien 110/80 ja 115/80 välille.

Koekuoppa 110/85

- 0-5 cm pintaturve (ruoho)
- 5-20 cm savi
- 20-25 cm multa
- 25-45 cm savi
- 45-75 cm tummaa noensekaista hiekka-multaa, josta löytyi savitiivistettä ja keramiikkaa yhdessä rakennusjätteeksi katsottavan aineksen kanssa
- 75-80 cm vaalea hiekka (pohja)

Kuoppa yhdistettiin myöhemmin koeoja II:een, joka kaivettiin koekuoppien 110/85 ja 115/85 välille.

Koekuoppa 110/90

- 0-5 cm pintaturve (ruoho)
- 5-10 cm savi
- 10-30 cm vaalea sora (samanlaista kuin viereisen tien pin-sora)
- 30-45 cm tumma noensekainen hiekka-multa, josta savitiivistettä ja keramiikkaa sekä tiiltä ja lasia. Kuoppa sijaitsee ison kuusen juurella jonka juuret kulkevat tässä kerroksessa.
- 45-55 cm savi (pohja)

Koekuoppa 108-109/100

- laajennettu koekuoppa jonka tarkoituksena oli selventää 1950 - luvun tien profiilia sekä tien eteläreunassa kulkevaa kiveystä, joka paljastui kiviaidaksi. Koekuopasta on piirretty myös taso- ja profiilikartat (kartat nro 4 ja 5)

108/100

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-60 cm savi
- 60-80 cm tumma noensekainen multa-savi
- 80-105 cm savi (pohja)

109/100

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-20 cm hiekkaa, isoja kiviä
- 20-90 cm tumma noensekainen maa josta löytyi savitiivistettä yhdessä tiilen ja betonin kanssa. Myös lasia, porsliinia ja palamatonta luuta kivien väleistä. Muovikamman pala noin 60 cm syvyydestä.
- 90-95/100 cm savi (pohja)

Koekuoppa 110/110

- 0-15 cm hiekka (kuoppa on tehty kävelytien päälle)
- 15-35 cm savensekainen multa
- 35-60 cm moreeni (pohja)

Kävelytie on nähtävästi tehty pohjustamatta paikalla olleen polun päälle.

Koekuoppa 115/65

- 0-3 cm pintaturve (ruohoa)
- 3-10 cm savi
- 10-40 cm tumma, hieno multa, samanlaista kuin koekuopasta 100/80. Löytöinä tuli savitiivistettä, keramiikkaa sekä noin 13 cm:n syvyydestä keltainen helmi (TYA 495:12) yhdessä modernien rautanaulojen ja kukkaruukun palan kanssa.
- 40-50 cm vaalea hiekka sekä kallio/maakivi (pohja)

Koekuoppa sijaitsee varsinaisen suunnitellun rakennusalueen ulkopuolella. Alue on ollut aikaisemmin opettajien puutarhana.

Koekuoppa 115/70 (kartta 6)

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-10 cm savi
- 10-20 cm tumma noensekainen maa, jossa pieniä kiviä. Noin 15 cm:n syvyydestä tuli esille kiveys, joka kulkee suunnilleen etelä-pohjois-suuntaisesti kuopan halki. Kivien koko on noin 20 cm. Ympäröivä maa on erilaista kuin koekuopassa 115/65. Löytöinä tuli savitiivistettä ja keramiikkaa sekä kuonaa yhdessä modernin, lähinnä rakennusjätteen kanssa (tiiltä, nauvoja, lasia). Koska koekuoppa sijaitsee varsinaisen suunnitellun rakennusalueen ulkopuolella, ei kaivamista jatkettu kiveyksen ohi, vaan kuoppa dokumentoinnin jälkeen peitettiin.

Koekuoppa 115/75

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-10 cm savi
- 10-20 cm sekoittunutta mullan ja hiekan sekaista maata, jossa kiviä ja rakennusjätettä
- 20-60 cm tumma noensekainen maa, josta löytöinä savitiivistettä ja keramiikkaa sekä runsaasti rakennusjätettä.
- 60-70 cm moreeni (pohja)

Koekuoppa 115/80

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-10 cm savi
- 10-20 cm kuopan länsireunassa tummaa nokimaata. Itäreunassa vaaleaa soraa jossa tiiltä runsaasti.
- 20-50 cm myös kuopan itäreunassa maa muuttuu tummaksi noensekaiseksi maaksi noin 30 cm syvyydessä. Löytöinä savitiivistettä ja keramiikka yhdessä runsaan rakennusjätteen kera.
- 50-60 cm vaalea, hieno hiekka (pohja)

Kuoppa liitettiin myöhemmin koeoja III:een, joka kaivettiin koekuoppien 110/80 ja 115/80 välille.

Koekuoppa 115/85

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-10 cm savi
- 10-60 cm sekoittunutta rakennusjättemaata, soraa, betonia, isoja kiviä ja tiiltä. Lounaisnurkasta tuli esiin iso kivi, joka jatkui kuopan pohjaan saakka.
- 60-85 cm tumma noensekainen multa. Löytöinä mm. savitiivistettä, keramiikkaa modernin löytöaineiston kera.
- 85-100 cm moreeni (pohja)

Kuoppa liitettiin myöhemmin koeoja II:een, joka kaivettiin koekuoppien 110/85 ja 115/85 välille.

Koekuoppa 115/90

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-40 cm hiekkaa jossa runsaasti kiviä. Täytemaata.
- 40-80 cm tumma noensekainen multa, josta löytöinä savitiivistettä yhdessä modernin löytöaineuksen kanssa.
- 80-95 cm savi

Koekuoppa 120/90

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-30 cm savi
- 30 - 60 cm tumma noensekainen multa, paljon pieniä kiviä sekä savitiivistettä yhdessä lasin ja tiilen kanssa.
- 60-80 cm maa muuttuu vaaleammaksi ja hiekkaisemmaksi, ei löytöjä.
- 80-85 cm savi (pohja)

Koekuoppa liitettiin aluksi koeoja I:een jota myöhemmin laajennettiin koetasoksi.

Koekuoppa 120/100

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-10 cm savi
- 10-20 cm tumma noensekainen multa josta paljon savitiivistettä sekä jonkin verran keramiikkaa. Myös modernia löytöaineistoa.

Kuopan kaivaminen lopetettiin noin 20 cm:n syvyyteen jolloin sitä laajennettiin koeoja I:ksi.

Koekuoppa 120/110

- 0-8 cm hiekka
- 8-15 cm vaalea, hienompi hiekka
- 15-31 cm tumma, nokinen hiekka jossa mm. tiiltä
- 31-40 cm vaalea hiekka jossa kiviä
- 40-63 cm savi
- 63-65 cm moreeni jossa isohkoja kiviä (pohja)

Koekuoppa sijaitsee tiellä, joka on ollut käytössä jo 1800-luvun lopulta lähtien aina nykyaikaan saakka.

Koekuoppa 124/90

- 0-5 cm pintaturve (ruohoa)
- 5-60/70 cm savi
- 60/70-95/110 cm tumma, noensekainen multa josta keramiikkaa ja savitiivistettä yhdessä lasin, tiilen ja muun modernin löytöaineiston kera. Kuopasta löytyi noin 96 cm:n syvyydestä reunapala nähtävästi pyöreästä hopea(?) -levystä (TYA 495:1)
- 95/110-100/115 cm hiekka (pohja)

Koetaso ja koeojat

Koeoja I päätettiin vetää länsi-itä suuntaisesti koekuoppien 120/90 ja 120/100 välille. Molemmista koekuopista oli tullut sangen runsaasti savitiivistettä. Koeojan leikkasi etelä-pohjois-suuntaisesti kulkeva betoniportaikko ruutujen 120/95 - 120/96 kohdalta. Portaikko johtaa koulun pihalta alas rinnettä 1950-luvulla rakennetulle tielle ja se on rakennettu vuonna 1955. Portaikon alapää tulee tuhoutumaan lisärakentamisen yhteydessä.

Koeoja I:stä poistettiin pintaturve ja savi sekä kaivettiin 1. kerros ennen kuin koeojaa päätettiin laajentaa etelä-suuntaisesti portaiden molemmin puolin koetasoksi. Laajennus kaivettiin samoin pintaturpeen ja saven poiston jälkeen 1. kerroksen pohjaan. Tämän jälkeen koetason 2. kerros kaivettiin koskemattomaan maahan saakka.

Koetaso (kartat 7,8 ja 9)

Pintaturpeen paksuus koko alalla oli noin 5 cm (ruohoa). Tämän kerroksen alla oli vaihtelevan paksuinen savikerros, joka oli paksuimmillaan koetason itäisissä (120/91-92) ruuduissa (30 cm) oheten länteenpäin ollen noin 5-10 cm:n paksuinen muualla.

Savikerroksen alla oli tumma, noensekainen multakerros, josta löytöinä tuli savitiivistettä, keramiikkaa ja kuonaa sekä modernia rakennusjätettä (tiiltä, lasia, rautanauvoja). Tumman maan paksuus oli noin 20 cm kautta koko koetason ollen ohuimmillaan koetason ruuduissa 118/97-99 ja 119/99. Maahan sekoittuneena oli myös runsaasti 2-15 cm:n kokoisia kiviä, mutta mitään rakenteisiin viittaavaa ei havaittu. Samoin maa kahden koetason alueella sijaitsevan suuren maa-kiven ympäristillä oli samanlaista.

Esinelöydöt koetason alueelta tulivat betoniportaiden länsipuolelta ruuduista 119/93, 119/94, 119/95, 120/94, 120/95, 121/94 ja 121/95 (kartta 7) siten, että rautaesineet löytyivät 1. kerroksesta, kun taas molemmat pronssiesineet, vyönhelan katkelma (TYA 495:2) ja pronssinen avainriipus löytyivät (TYA 495:3) sangen lähekkäin ruutujen 120/95 ja 119/94 2. kerroksen pinnasta. Molemmat pronssiesineet löytyivät lisäksi läheltä betoniportaita, vyönhelan katkelma

jopa niiden alta. Koetason ruudusta 120/100 löytyi yksi musta lasimassahelmi (TYA 495:11).

Löytyneitä rautaesineitä ei voida niiden muotojen perusteella ajoittaa, mutta pronssiesineistä avaimelle on vastine (Abb. 951) Kivikosken Die Eisenzeit Finnlands:ssa. Kivikosken mukaan avain ajoittuu viikinkiajalle. Myös vyönhelan katkelma (vrt. Kivikoski abb. 894) sekä hopeisen levyn reunapala viittaavat nuoremmalle rautakaudelle. Löytynyt keramiikka-aines oli niin fragmentaarista, ettei sen perusteella voida rekonstruoida astioita. Palaset edustavat kuitenkin viikinkiaikaista keramiikkaa.

Maaperä em. ruuduissa oli samanlaista tummaa, noensekaista multaa kuin muissakin koetason ruuduissa. Mitään rakenteisiin tai hautoihin viittaavaa ei havaittu. Samoin maa tumman kerroksen alla muuttui koko koetason alueella hiekaksi, josta ei tullut löytöjä ja johon kerrokseen kaivaminen lopetettiin.

Koeojat II ja III

Koeojat II ja II päätettiin kaivaa koulurakennuksen eteläpäädyn edustalle täydentämään koekuoppien perusteella alueesta saatua kuvaa, sekä myös varmistukseksi (kartta 2).

Koeoja II kaivettiin traktorikaivurilla koekuoppien 110/85 ja 115/85 väliin etelä-pohjois-suuntaisesti. Koeojasta paljastui pinta-, savi- ja rakennusjättemaakerroksien alta noin 40-45 cm syvyydestä tumma, noensekainen multakerros, jonka paksuus oli noin 30 cm. Koeojan eteläpäässä sen paksuus väheni. Kerroksesta otettiin ampärillinen näytemaata josta seulonnan jälkeen löytyi savitiivistettä ja muutama keramiikan pala. Tumman kerroksen alta paljastui puhdas hiekka. Ojan syvyys oli noin 150 cm.

Koeoja III kaivettiin samoin traktorikaivurilla koekuoppien 110/80 ja 115/80 väliin. Pinta-, savi ja rakennusjättemaakerroksien alta paljastui noin 40 cm:n syvyydestä tumma, noensekainen multakerros. Maasta otettiin ampärillinen näytemaata josta seulonnassa löytyi savitiivistettä ja muutama keramiikan pala. Tumman kerroksen paksuus oli noin 35-40 cm, ja sen alta tuli esille puhdas hiekka. Koeojan eteläpäästä tuli esille (koekuopasta 110/80) kallio noin 110 cm:n syvyydestä. Koeojan syvyys oli noin 140-160 cm.

YHTEENVETO HAVAINNOISTA

Tutkimusalueen halki itä-länsi-suunnassa kulkevan tien eteläpuolinen alue on ollut peltona, eikä sinne tehdyistä koekuopista löytynyt muutamaa savitiivisteen palaa lukuunottamatta mitään muinaisjäännettä viittaavaa.

Tien pohjoispuoliselle alueelle tehdyistä koekuopista, koetasosta sekä koeojista löytyi savikerroksen alta keskimäärin noin 30 cm:n syvyydestä tumma, noen värjäämä maakerros, jonka paksuus oli keskimäärin noin 25-30 cm. Tästä kerroksesta tuli kauttaaltaan savitiivistettä, kuonaa ja fragmentaarisia keramiikanpaloja yhdessä modernin aineksen kuten tiilen, lasin, porsliinin ja rautanaulojen kanssa. Runsaasti savitiivistettä sekä keramiikkaa löytyi koekuopista 120/90 sekä 120/100, joiden väliin avattiin koetaso.

Koetasosta löytyi yksi pronssinen vyönhela aivan koetasoa leikkaavan betoniportaikon alta sekä yksi pronssinen avain/riipus että pieni rautainen veitsenterä em. helan läheisyydestä. Lisäksi koetason ruudusta 120/100 löytyi lasimassahelmi (TYA 495:11), samoin koekuopasta 115/65. Kaikki esinelöydöt em. tummasta maakerroksesta löytyivät yhdessä modernin löytöaineiston kanssa ja ne voidaan ajoittaa nuoremmalle rautakaudelle, lähinnä viikinki-aikaisiksi. Mitään rakenteita ei koetasosta eikä koeojista pystytty havaitsemaan.

Varsinaisen rakennusalueen ulkopuolelle, mäen länsirinteesseen kaivettiin kolme koekuoppaa, joista kuopasta 115/65 löytyi savitiivisteeseen ja keramiikan lisäksi lasimassahelmi (TYA 495:12), kuopasta 115/70 tuli noin 15 cm:n syvyydestä tummasta maakerroksesta esille kuopan halki kaarevasti kulkeva kiveys (kartta 6), keramiikkaa ja kuonaa yhdessä modernin löytöaineiston kanssa. Koekuopan kaivaminen lopetettiin ko. tasoon ja dokumentoinnin jälkeen se täytettiin. Kuopasta 115/75 löytyi esihistoriallinen materiaali tummasta maakerroksesta sekoittuneena runsaaseen moderniin löytöaineistoon.

Tutkitun alueen poikki itä-länsi-suunnassa kulkevan tien pohjoispuolisen alueen stratigrafiassa voidaan erottaa seuraavat kolme pääkerrosta: pinnalla oleva, keskimäärin noin 30 cm:n paksuinen löydötön pintasavikerros, tämän alla oleva tumma, noin 15-45 cm paksu noensekainen multakerros josta löytyi esihistoriallisen löytöaineiston lisäksi modernia, lähinnä rakennusjätteeksi katsottavaa materiaalia sekä tämän kerroksen alta puhdas hiekka tai savi.

Todennäköisesti tumma maakerros on levitetty rinteeseen täytemaaksi kaivettaessa nykyisen koulurakennuksen perustuksia vuonna 1954, jolloin se voi olla peräisin mahdollisesti mäen laella sijainneesta kalmistosta sekä rakennuksista, jotka tuolloin ovat tuhoutuneet. Kaikkein todennäköisimmät alueet mäellä koskemattoman muinaisjäänön löytämiseen ovat nykyisen koulurakennuksen ja Nummi-Vahto-maantien väliin jäävä länsirinne sekä mäen koillis-kulma, joissa historiallisen ajan maankäyttö on ollut vähäistä.

MUINAISJÄÄNNÖSTÄ MAHDOLLISESTI KOSKEVAT JATKOSUUNNITELMAT

Tutkimusten perusteella suunnitellulla toimenpidealueella ei ole koskemattonta muinaisjäännöstä, joka estäisi rakennustyöt, mutta koska tummasta, sekoittuneesta maakerroksesta saattaa löytyä edelleen esihistoriallisia esineitä, on Nousiaisten kunnan edustajien kanssa sovittu, että rakennustöiden alettua pintamaan poisto suoritetaan valvonnan alaisena.

8. LÄHTEET

Painamattomat, arkistolähteet

- Asplund Henrik: Valitut palat Suomen esihistoriallisesta keramiikasta, Turun yliopiston arkeologian oppiaineen opintomoniste, Turku 1986
- Edgren Torsten: Nousiaisten inventointikertomus 1958
- Katiskoski Kaarlo: Kaivauskertomus Nousiaisten Mäeksmäeltä 1983
- Lahti Pentti: Rautakautisen asutuksen jatkuminen keskiajalle Nousiaisissa. Laudatur-seminaariryö Turun yliopiston arkeologian oppiaineessa 1981.

Kirjallisuus

- Aspelin J.R.: Muinaisjäännöksiä Suomen suvun asumusaloilta. Antiquites du Nord Finno-Ougrien. Helsinki 1877-1884
- Killinen Kustaa : Luetteloja Suomen muinaisjäännöksistä II, Maskun kihlakunta. Helsinki 1878.
- Kivikoski Ella : Die Eisenzeit Finnlands. Helsinki 1973
- Oja Aulis: Nousiaisten historia I. Turku 1977.

Turku 8.8.1989

Olli Soininen
Olli Soininen
Kaivausjohtaja

Unto Salo
Unto Salo
Professori
Kaivausten valvoja

MUSTAVALKOKUVAT

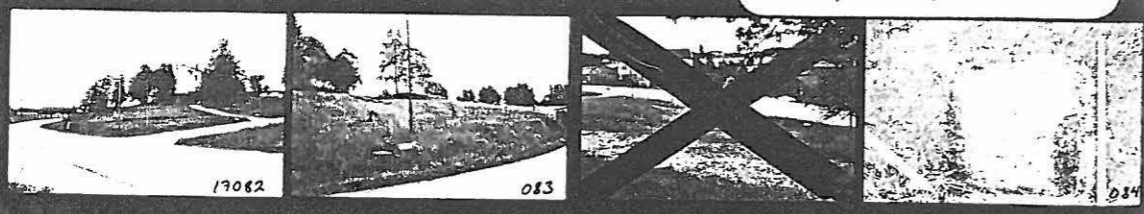
TYA 17077 - 17184

Filmi: Kodak TMAX 100 ASA

Nro	Pvm	Aihe	Suunnasta
17077	30.5.	Kirkonpiirin koulu	ES
078	30.5.	- : -	ES
079	30.5.	- : -	ES
080	30.5.	- : -	S
081	30.5.	- : -	S
082	1.6.	Kirkonpiirin koulu, 1. työpäivä	ES
083	1.6.	- : - - : -	WS
084	1.6.	Koekuoppa 90/120, pohja	
085	2.6.	Koekuoppa 90/90, pohja	
086	2.6.	Koekuoppa 90/100, pohja	
087	2.6.	1800-luvun tien pohja	NE
088	2.6.	Alueen itä-reunassa oleva teras- si, paalu 90/120	E
089	5.6.	1800-luvun tien pohja	NE
090	5.6.	1950-luvun tien pohja	NE
091	5.6.	Vuonna 1983 rakennettu tie, kä- velytie sekä täytemaaterassi	E
092	5.6.	Kaivausalue, työkuva	SE
093	5.6.	- : - - : -	NW
094	5.6.	1950-luvun tie	W
095	5.6.	- : -	SW
096	5.6.	1950-luvun tien pengeri	SW
097	5.6.	Koekuoppa 90/110, pohja	
098	5.6.	Koekuoppa 100/110, pohja	
099	5.6.	Koekuoppa 100/100, pohja	
100	7.6.	Koekuoppa 110/110, pohja	
101	7.6.	Työkuva, koekuoppa 108-109/100	E
102	7.6.	Koekuoppa 120/110, pohja	
103	7.6.	- : - , profiili	NE
104	7.6.	- : - , - : -	SE
105	7.6.	Työkuva	SE
106	7.6.	Koekuoppa 108-109/100, 1. kerros	S
107	7.6.	- : - - : - - : -	N
108	7.6.	Koekuoppa 100/90, pohja	
109	7.6.	Koekuoppa 120/100, pohja sekä lampionpisto	
110	12.6.	Koekuoppa 108-109/100, pohja	S
111	12.6.	- : - - : - - : -	N
17112	12.6.	Työkuva	E

Nro	Pvm	Aihe	Suunnasta
17113	12.6	Koekuoppa 100/80, pohja	
114	12.6.	- : - - : - - : -	
115	13.6.	Koekuoppa 110/85, pohja	
116	13.6.	Koekuoppa 115/85, pohja	
117	13.6.	Koekuoppa 115/90, pohja	
118	13.6.	Koekuoppa 120/90, pohja	
119	14.6.	Työkuva, koeoja 1	S
120	15.6.	Koekuoppa 110/90, pohja	
121	15.6.	Koekuoppa 110/85, pohja	
122	15.6.	Koekuoppa 110/80, pohja	
123	15.6.	Koekuoppa 110/75, pohja	
124	15.6.	Koekuoppa 115/80, pohja	
125	15.6.	Työkuva, koeoja 1	W
126	15.6.	Koekuoppa 115/80, pohja	
127	16.6.	työkuva, koeoja 1	S
128	16.6.	Koekuoppa 115/75, pohja	E
129	16.6.	- : - - : -	W
130	16.6.	Koekuoppa 110/80, pohja	
131	19.6.	Koeoja 1, 1. kerros, länsipuoli	W
132	19.6.	- : - - : - - : -	W
133	19.6.	- : - - : - - : -	E
134	19.6.	- : - - : - , itäpuoli	W
135	19.6.	- : - - : - - : -	E
136	19.6.	Työkuva, koeoja 1 laajennus	S
137	19.6.	- : - - : -	S
138	19.6.	- : - - : -	N
139	20.6.	Pronssihela, koekuoppa 120/95	
140	20.6.	- : - - : -	
141	21.6.	Koetaso, ruudut 118-119/99, 1. kerros	W
142	21.6.	Koetaso, ruudut 118-119/97, 1. kerros	W
143	21.6.	Koetaso, 1. kerros	N
144	21.6.	Koetaso, 1. kerros	S
145	21.6.	Koetaso sekä koeoja, 1. kerros	E
146	22.6.	Koetaso, ruutu 119/94, pronssi- helan/avaimen löytöpaikka	S
147	26.6.	Työkuva, koetaso, 2. kerros	S
17148	26.6.	Koeoja, länsipuoli, ruudut 120/90 - 120/94, 2. kerros	E

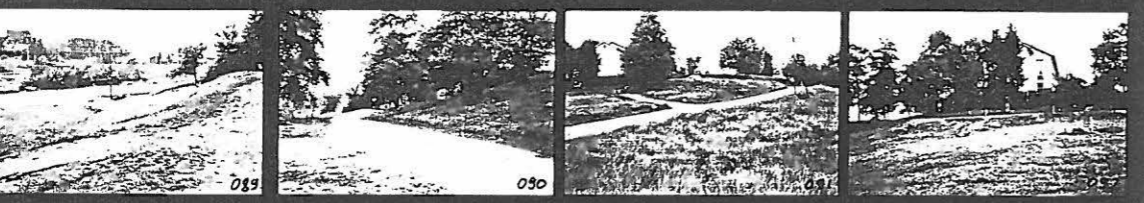
Nro	Pvm	Aihe	Suunnasta
17149	26.6.	Koetaso, länsipuoli, 1. kerros	W
150	26.6.	- : - - : - - : -	S
151	26.6.	- : - - : - - : -	E
152	26.6.	- : - - : - - : -	N
153	27.6.	Työkuva, kaivuri kaivaa koeojaa 2	NW
154	27.6.	Työkuva; kaivuri	
155	27.6.	Työkuva, koeoja 3	S
156	27.6.	Työkuva, koeoja 3	S
157	27.6.	Koeoja 3, pohja	N
158	27.6.	Koeoja 3, profiilia	
159	27.6.	Koeoja 2, pohja	
160	27.6.	Työkuva, koeojien 2 ja 3 täyttö	NW
161	27.6.	Koetaso, ruudut 121/94-95, 1 kerros	N
162	28.6.	Mäeksmäki, Kirkonpiirin koulu Nousiaisten kirkolta päin	S
163	28.6.	Kirkonpiirin koulu kirkon pihasta päin	S
164	29.6.	Koetaso, itäpuoli, pohja	W
165	29.6.	- : - - : - - : -	N
166	29.6.	Koetaso, länsipuoli, pohja	S
167	29.6.	- : - - : - - : -	S
168	29.6.	Koeoja, länsipuoli, pohja	W
169	29.6.	Työkuva, kuoppien täyttö	
170	29.6.	Koekuoppa 124/90, pohja	
171	30.6.	Työkuva, koekuopat 115/70 ja 115/65	W
172	30.6.	- : - - : - - : -	N
173	30.6.	Koeoja ja -taso täytön jälkeen	S
174	30.6.	Koekuoppa 115/70, kiveys	N
175	30.6.	- : - - : - - : -	N
176	30.6.	Koekuoppa 115/65, pohja	
177	30.6.	- : - - : - - : -	
178	30.6.	- : - - : - - : -	
179	30.6.	Kaivajat oikealta lukien: Tommi Leppämäki Jussi Jaakkola Vesa Lukka Petri Moberg Sari Oja Leena Koivisto (tekninen apul.) Maria Hupponen	
180	3.7.	Esinekuva: pronssihela TYA 495:2	
181	3.7.	- : - : pronssiavain TYA 495:3	
182	3.7.	- : - : helmet TYA 495: 11 ja 12	
183	3.7.	- : - : metalli- (hopea ?) levy TYA 495:1	
17184	3.7.	- : - : pronssihela, toinen puoli TYA 495:2	

5 KODAK TMX 5052 6 KODAK TMX 5052 7 KODAK TMX 5052 8 KODAK TMX 5052

9 KODAK TMX 5052 10 KODAK TMX 5052 11 KODAK TMX 5052 12 KODAK TMX 5052

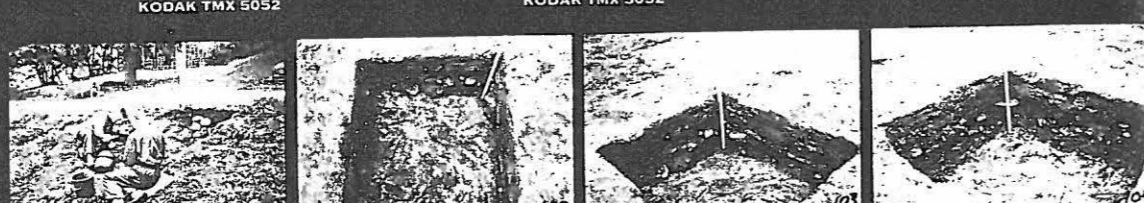
13 KODAK TMX 5052 14 KODAK TMX 5052 15 KODAK TMX 5052 16 KODAK TMX 5052

17 KODAK TMX 5052 18 KODAK TMX 5052 19 KODAK TMX 5052 20 KODAK TMX 5052

21 KODAK TMX 5052 22 KODAK TMX 5052 23 KODAK TMX 5052 24 KODAK TMX 5052

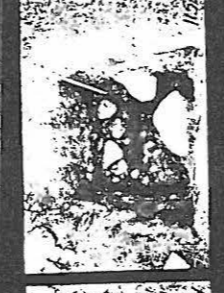
25 KODAK TMX 5052 26 KODAK TMX 5052 27 KODAK TMX 5052 28 KODAK TMX 5052

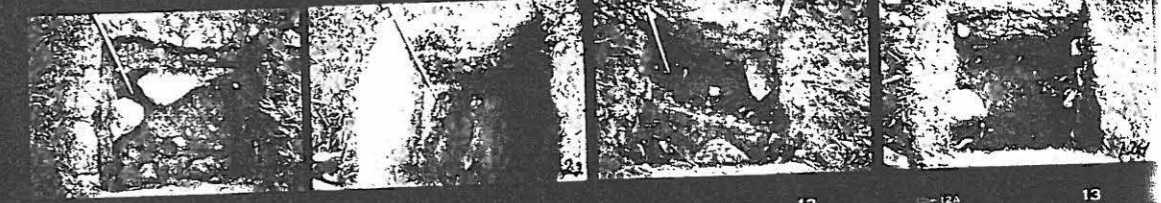
29 KODAK TMX 5052 30 KODAK TMX 5052 31 KODAK TMX 5052 32 KODAK TMX 5052

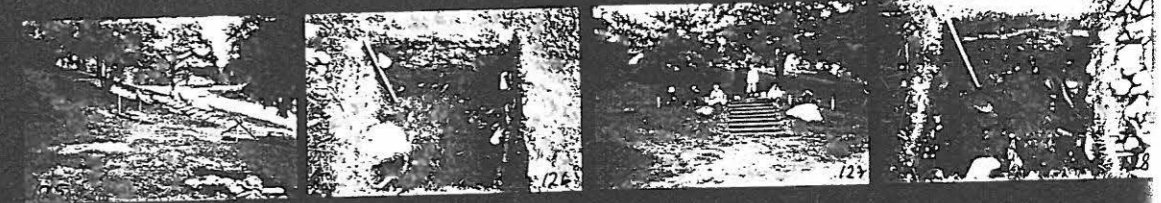
33 KODAK TMX 5052 34 KODAK TMX 5052 35 KODAK TMX 5052 36 KODAK TMX 5052

5A KODAK TMX 5052 6 KODAK TMX 5052 7 KODAK TMX 5052 8 KODAK TMX 5052

9A KODAK TMX 5052 10 KODAK TMX 5052 11 KODAK TMX 5052 12 KODAK TMX 5052

13A KODAK TMX 5052 14 KODAK TMX 5052 15 KODAK TMX 5052 16 KODAK TMX 5052

17A KODAK TMX 5052 18 KODAK TMX 5052 19 KODAK TMX 5052 20 KODAK TMX 5052

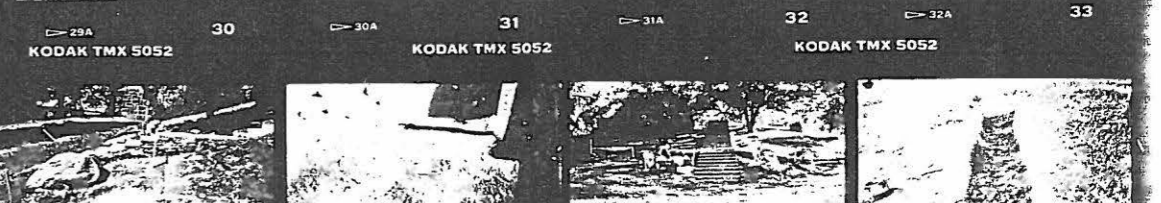
21A KODAK TMX 5052 22 KODAK TMX 5052 23 KODAK TMX 5052 24 KODAK TMX 5052

25A KODAK TMX 5052 26 KODAK TMX 5052 27 KODAK TMX 5052 28 KODAK TMX 5052

29A KODAK TMX 5052 30 KODAK TMX 5052 31 KODAK TMX 5052 32 KODAK TMX 5052

33A KODAK TMX 5052 34 KODAK TMX 5052 35 KODAK TMX 5052 36 KODAK TMX 5052

L111E 2 (2)

KODAK TMX 5052

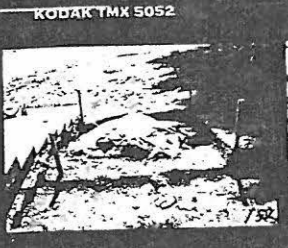

0 0A

KODAK TMX 5052

2 2A

4 4A

5 5A

6 6A

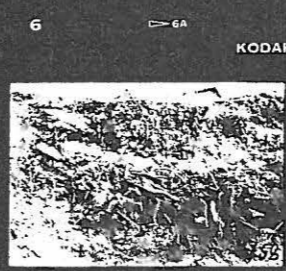
7 7A

8 8A

9 9A

10 10A

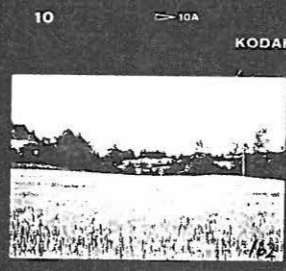
11 11A

12 12A

13 13A

14 14A

15 15A

16 16A

17 17A

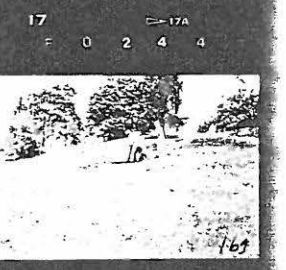
18 18A

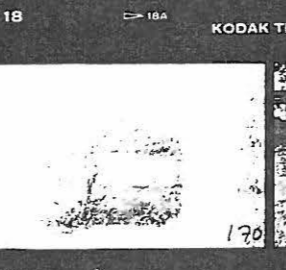
19 19A

20 20A

21 21A

22 22A

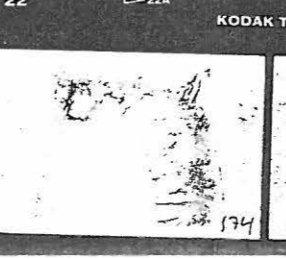
23 23A

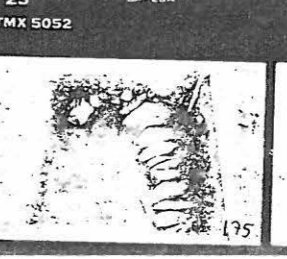
24 24A

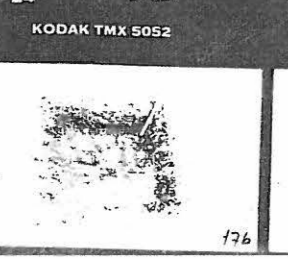
25 25A

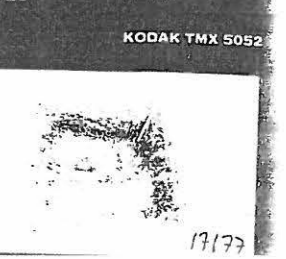
174

175

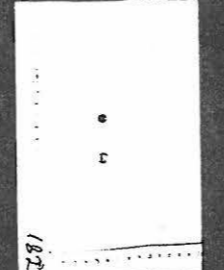
176

177

34

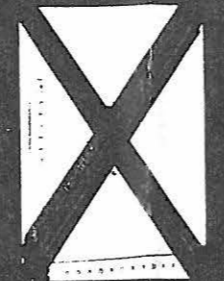
34A

187

35

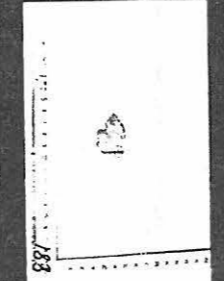
35A

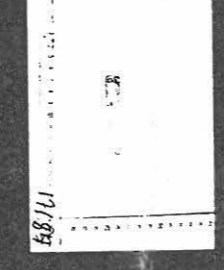
188

36

36A

189

190

30

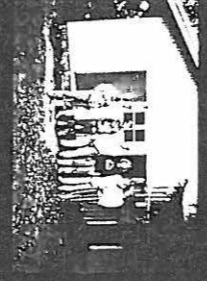
30A

173

31

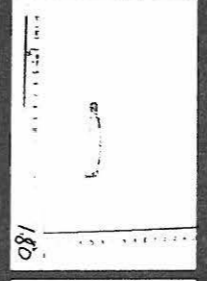
31A

180

32

32A

181

33

33A

182

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

KODAK TMX 5052

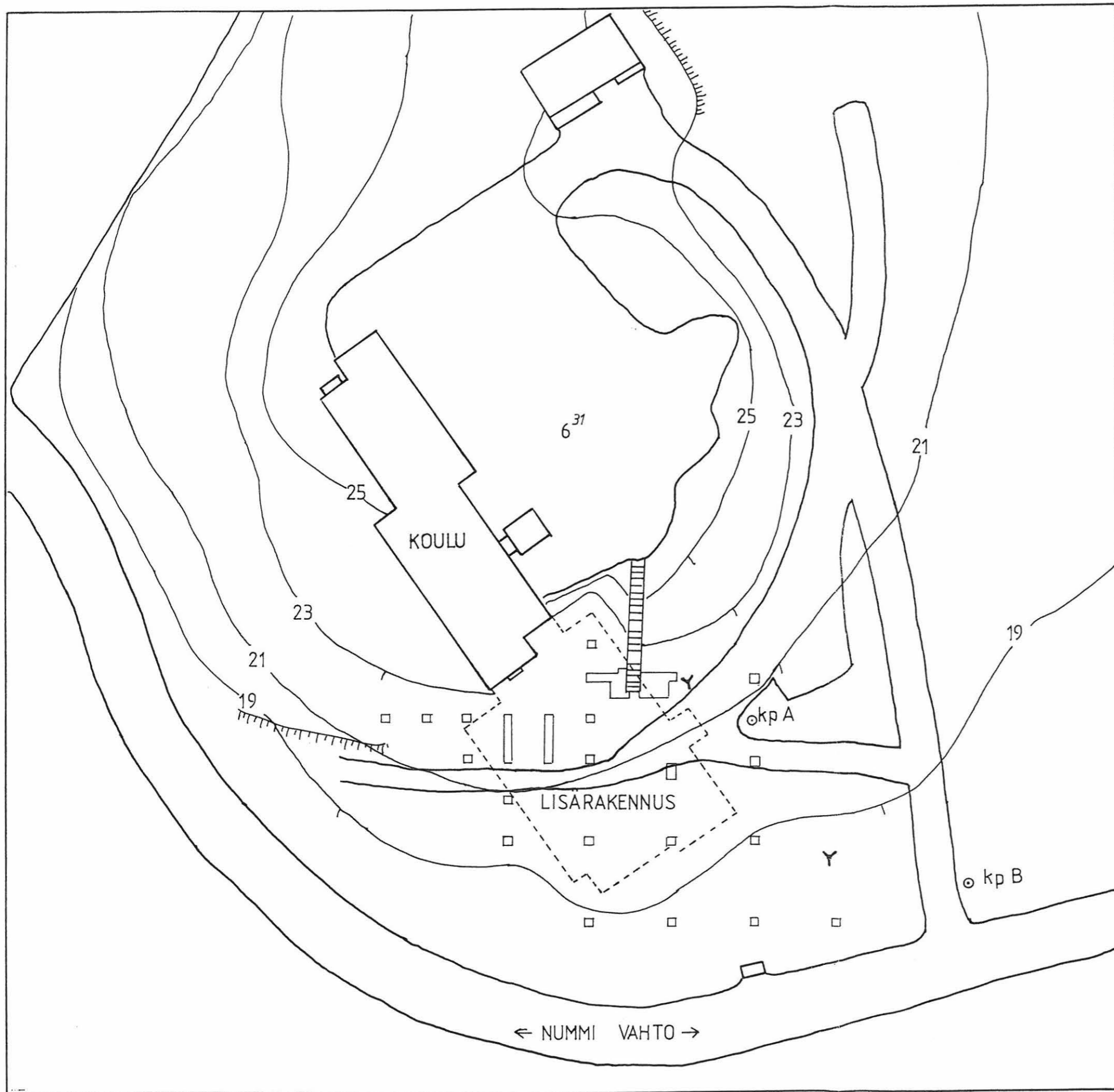
DIA-KUVAT

liite 3

TYA 214:1 - 80

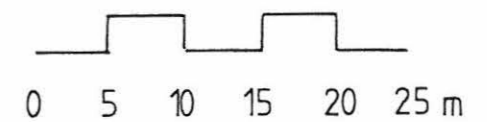
Nro	Pvm	Aihe	Suunnasta
1	30.5.	Kirkonpiirin koulu, kaivausalue	SE
2	30.5.	- : - - : -	S
3	30.5.	- : - - : -	S
4	1.6.	Kaivausalue, 1. työpäivä	SE
5	1.6.	- : - - : -	SW
6	1.6.	- : - - : -	NW
7	5.6.	1800-luvun tien pohja	NE
8	5.6.	1950-luvun tie	NE
9	5.6.	Vuonna 1983 rakennetut pihatie, kävelytie ja parkkipengerrys	E
10	5.6.	Työkuva, kaivausalue	SE
11	5.6.	Työkuva, kaivausalue	NW
12	5.6.	1950-luvun tie	W
13	5.6.	Työkuva, kaivausalue	SW
14	5.6.	Kaivausalue, 1800-luvun tie	SW
15	7.6.	Koekuoppa 110/110, pohja	
16	7.6.	Työkuva, koekuoppa 108/109/100	S
17	7.6.	Koekuoppa 120/110, profiili	NE
18	7.6.	Koekuoppa 120/110, profiili	SW
19	7.6.	Koekuoppa 108-109/100, 1. kerros	S
20	12.6.	Koekuoppa 108-109/100, pohja	S
21	12.6.	- : - - : - - : -	N
22	12.6.	Työkuva	W
23	12.6.	Koekuoppa 109/100, profiili	S
24	14.6.	Työkuva, koeoja 1	S
25	14.6.	Työkuva, koeoja 1	NE
26	15.6.	Työkuva, koeoja 1	W
27	15.6.	Työkuva, Vesa Lukka seuloo	
28	16.6.	Koekuoppa 115/75, pohja	
29	16.6.	Koekuoppa 110/80, pohja	
30	16.6.	Koekuoppa 115/80, pohja	
31	16.6.	Koekuoppa 115/75, pohja	
32	16.6.	Koekuoppa 110/85, pohja	
33	16.6.	Koekuoppa 110/90, pohja	
34	16.6.	Koekuoppa 105/80, pohja	
35	16.6.	Koekuoppa 110/75, pohja	
36	19.6.	Työkuva, koeoja 1	S
37	19.6.	Koeoja 1, länsipuoli, pohja	W
38	19.6.	- : - - : - - : -	E
39	19.6.	Koeoja 1, itäpuoli, pohja	W
40	19.6.	- : - - : - - : -	E
41	19.6.	Työkuva, koeoja 1:n laajennus	S
42	19.6.	Työkuva, koetaso laajennus	N
43	19.6.	Koetaso, itäpuoli, 1. kerros	E
44	19.6.	- : - - : - - : -	S
45	19.6.	- : - - : - - : -	N

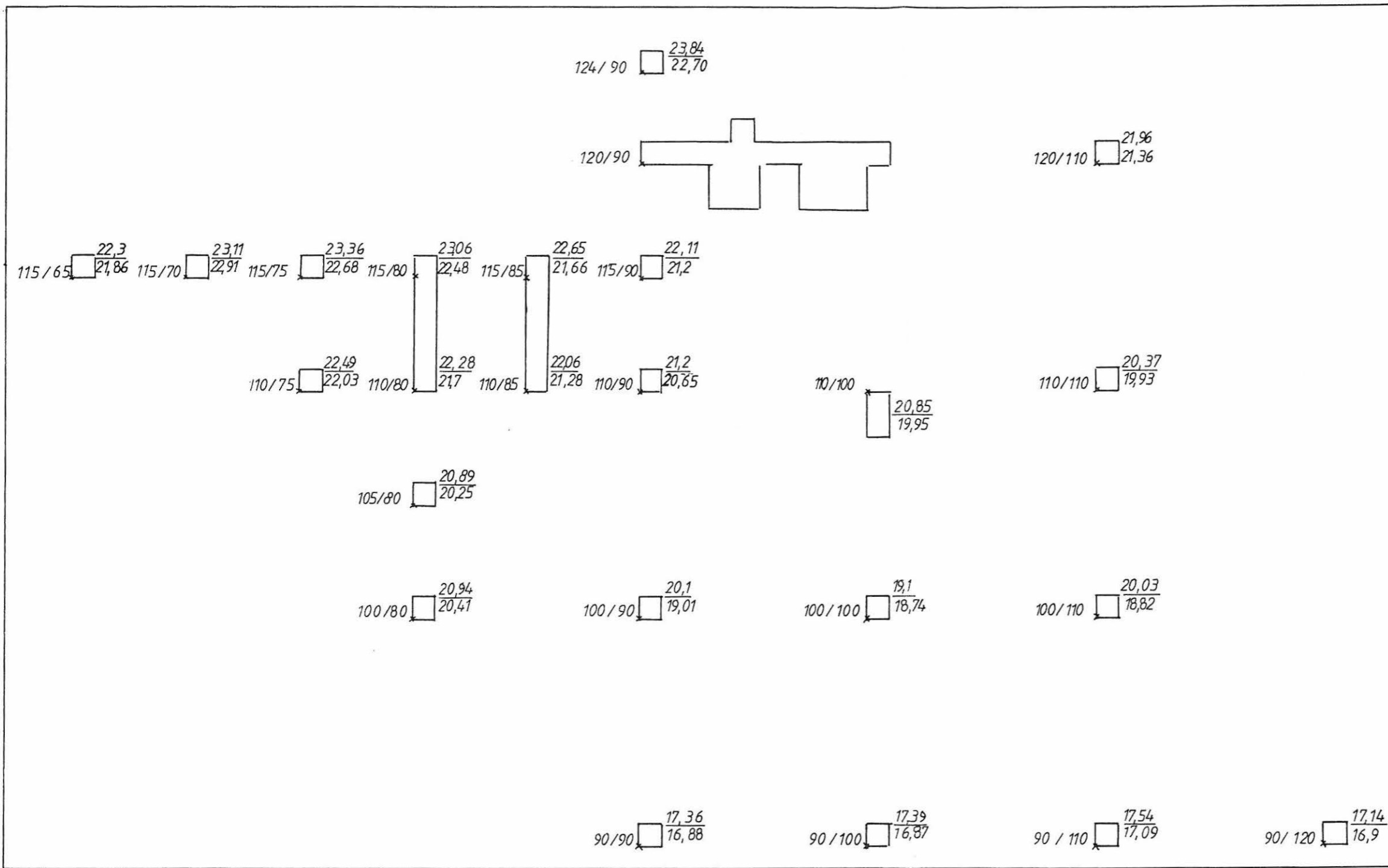
Nro	Pvm	Aihe	Suunnasta
46	19.6.	Koetaso, ruudut 118/97-119/97, 1. kerros	N
47	19.6.	Koetaso, itäpuoli, 1. kerros	W
48	26.6.	Koetaso, länsipuoli, 1. kerros	S
49	26.6.	- : - - : - - : -	W
50	26.6.	- : - - : - - : -	N
51	26.6.	- : - - : - - : -	E
52	27.6.	Työkuva, kaivuri kaivaa koeojaa 2	N
53	27.6.	- : - - : - - : -	N
54	27.6.	Koeoja 2	N
55	27.6.	- : -	S
56	27.6.	Työkuva, kaivuri kaivaa koeojaa 3	S
57	27.6.	Koeoja 3	N
58	27.6.	Työkuva, koeojien 2 ja 3 täyttö	NW
59	28.6.	Mäeksmäki, Kirkonpiirin koulu	S
60	28.6.	Mäeksmäki, Kirkonpiirin koulu Nousiaisten kirkon pihasta päin	S
61	29.6.	Koetaso, itäpuoli ja koeoja, pohja	W
62	29.6.	- : - - : - - : -	N
63	29.6.	Koetaso, länsipuoli, pohja	S
64	29.6.	- : - - : - - : -	S
65	29.6.	- : - - : - - : - ja koeoja	W
66	29.6.	Työkuva, koekuoppien täyttö	E
67	29.6.	Työkuva, seulontaa	E
68	29.6.	Koekuoppa 124/90, pohja	
69	30.6.	Työkuva, koekuopat 115/70 ja 65	W
70	30.6.	- : - - : - - : - - : -	N
71	30.6.	Koetaso kaivausten jälkeen	S
72	30.6.	Koekuoppa 115/70, kiveys	N
73	30.6.	Koekuoppa 115/65, pohja	
74	30.6.	Työntekijät vasemmalta lukien: Tommi Leppämäki Jussi Jaakkola Vesa Lukka Petri Moberg Sari Oja Leena Koivisto (tekninen apul.) Maria Hupponen	
75	3.7.	Pronssinen vyönhela	
76	3.7.	- : - - : - , toinen puoli	
77	3.7.	Pronssinen avain/hela	
78	3.7.	Rautainen veitsi	
79	3.7.	Helmet	
80	3.7.	Metallilevy (hopeaa ?)	

- PORTAAT
- kp A 21,44 m mpy
- kp B 18,22 m mpy
- Y KOJE
- ▬ PORTAAT
- 6³¹ REK. NO
- ⌋ JYRKÄNNE

KARTTA 1
 NOUSIAINEN 1989
 MÄEKSMÄKI, KIRKONPIIRIN KOULU
 O. SOININEN
 YLEISKARTTA, MK 1:500

|||

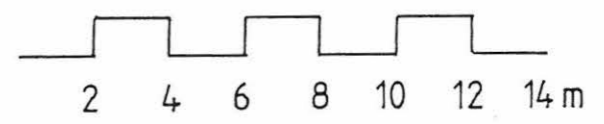
□ □ KOE KUOPPA JA -OJA

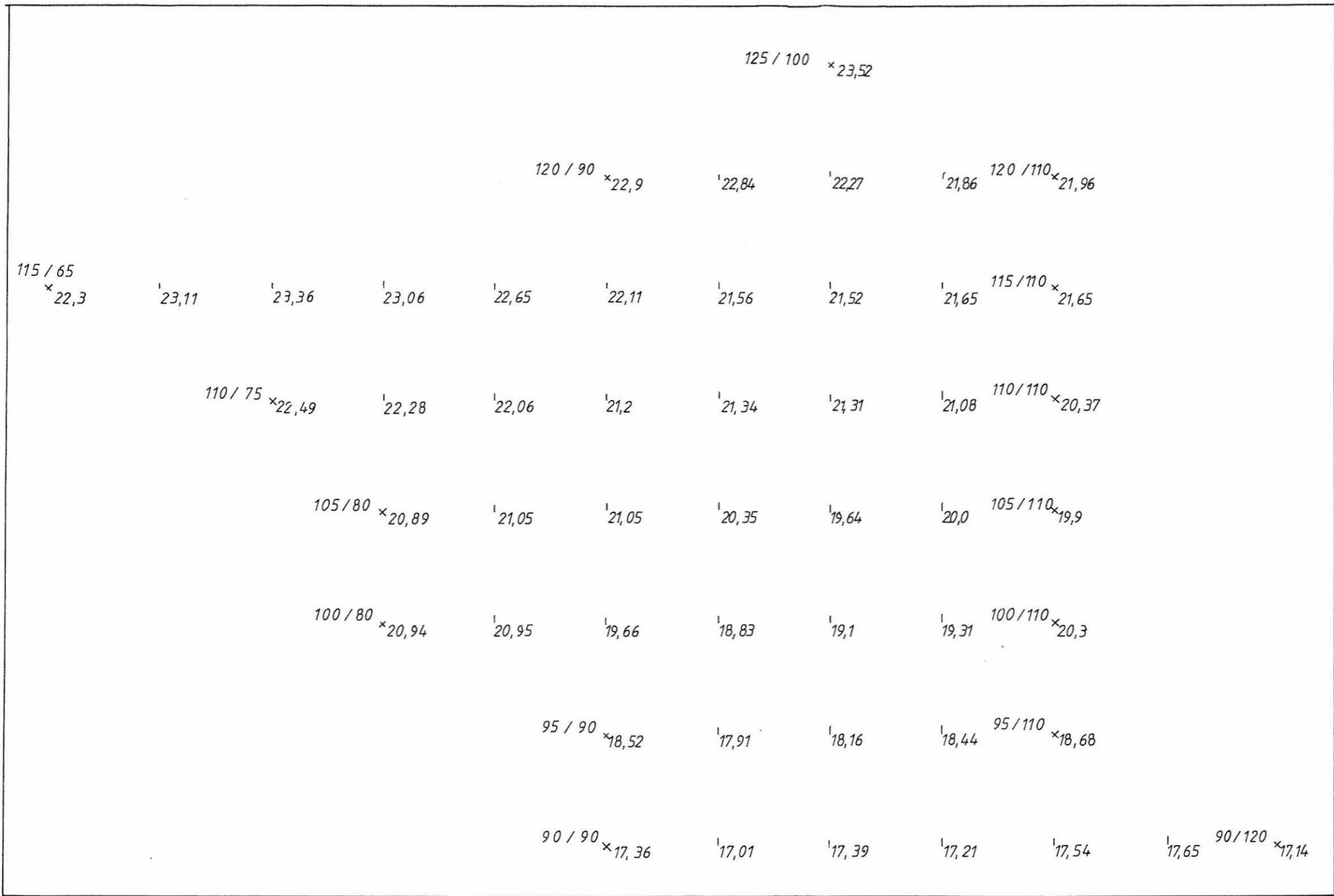
115/90 * KOERUUDUN NUMERO

$\frac{20,95}{20,42}$ PINTA- JA POHJA-
VAAITUSLUVUT MMPY

KARTTA 2

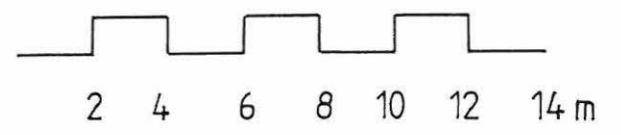
NOUSIAINEN 1989
 MÄEKSMÄKI, KIRKONPIIRIN KOULU
 O. SOININEN
 KOERUUTUKARTTA
 MK 1:200

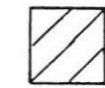
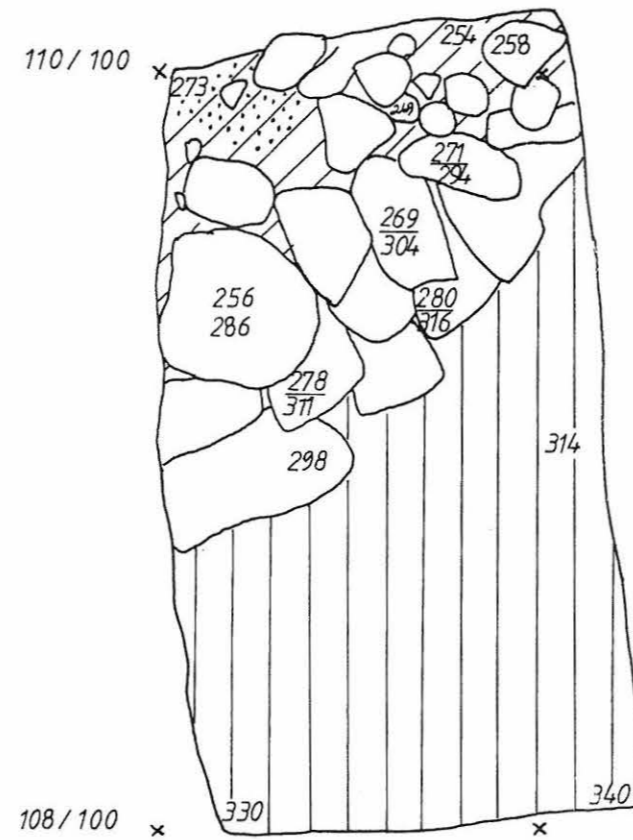

'18,16 VAAITUSLUKU MMPY

KARTTA 3
 NOUSIAINEN 1989
 MÄEKSMÄKI, KIRKONPIIRIN KOULU
 O. SOININEN
 PINTAVAAITUSKARTTA
 MK 1: 200

HUMUS

PELTOSAVI

HIEKKA

KARTTA 4

NOUSIAINEN 1989

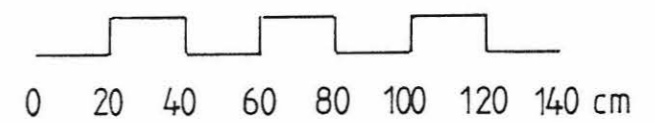
MÄEKSMÄKI, KIRKONPIIRIN KOULU

O. SOININEN

KOERUUTU 108/100 (KIVIAITA)

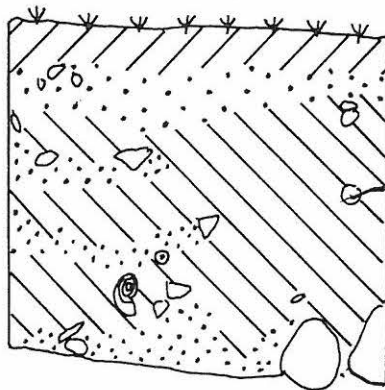
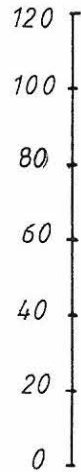
KP 21,44 mmpy, TAAKSEL. 225

MK 1: 20

110/100 x

110/101 x

TURVE

HUMUS

TUMMA, SEKOITTUNUT MAA

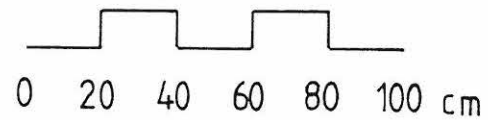
HIEKKA

JUURI

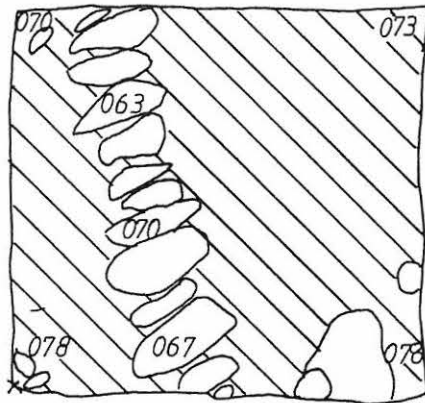

KARTTA 5
NOUSIAINEN 1989
MÄEKSMÄKI, KIRKONPIIRIN KOULU
O. SOININEN
PROFIILIKARTTA, KOERUUTU 109/100
KP 21,44 mmpy, TAAKSEL. 225
MK 1:20

TUMMA, SEKOITTUNUT MAA

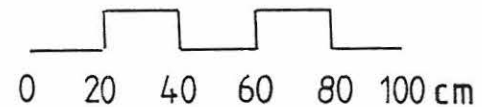
115 / 70

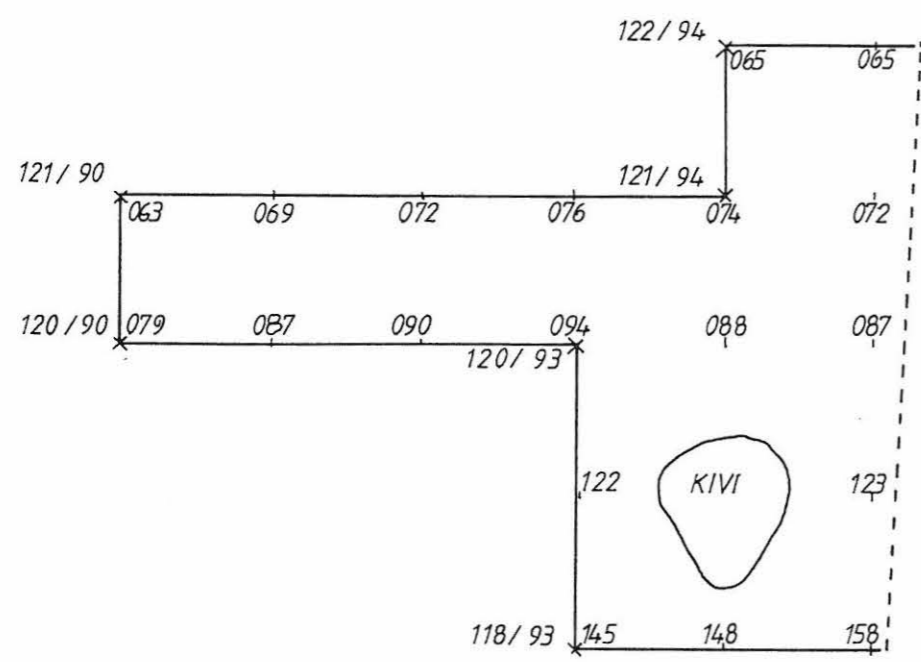
KARTTA 6
NOUSIAINEN 1989
MÄEKSMÄKI, KIRKONPIIRIN KOULU
O. SOININEN

KOERUUTU 115 / 70

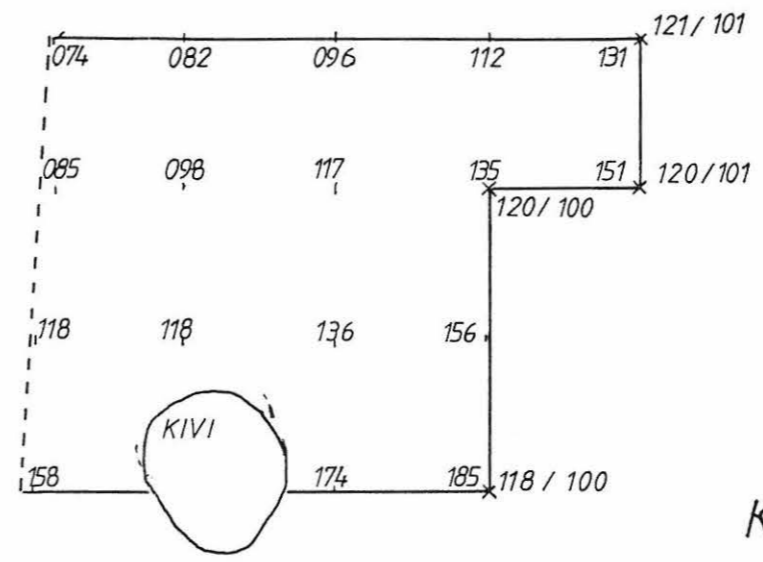
KP 21,44 m mpy, TAAKSEL. 225

MK 1:20

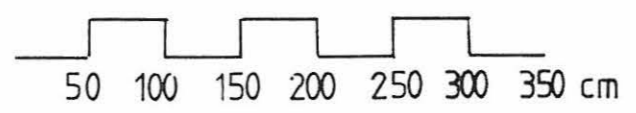

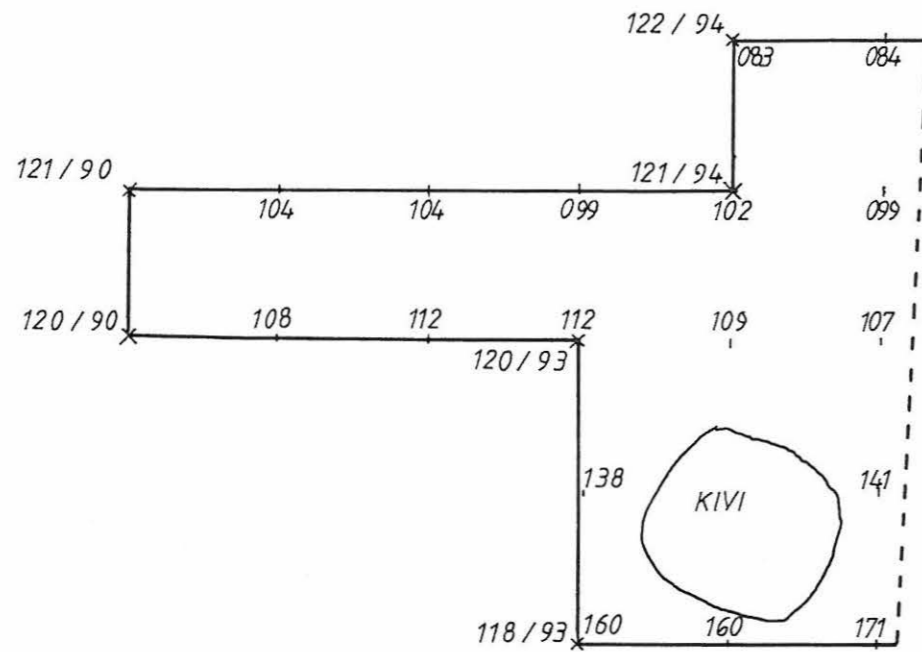

PORTAAT

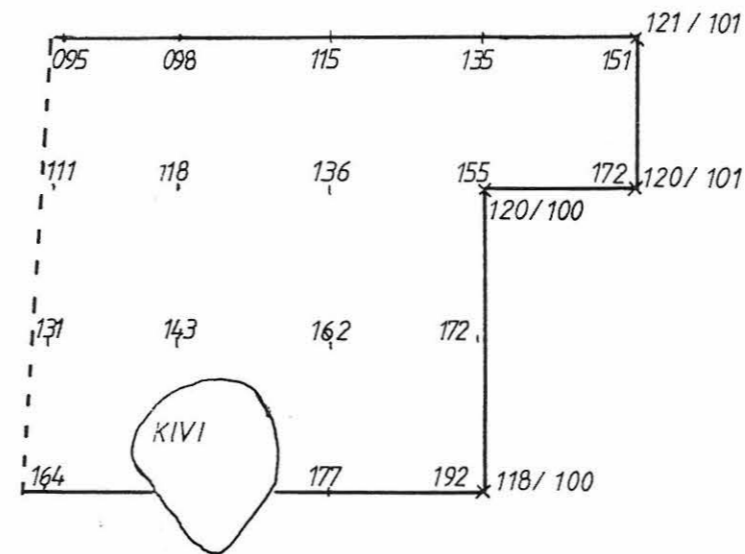

KARTTA 7
NOUSIAINEN 1989
MÄEKSMÄKI, KIRKONPIIRIN KOULU
O. SOININEN
PINTAVAAITUSKARTTA
KOETASO
KP 21,44 mmpy, TAAKSEL. 225
MK 1:50

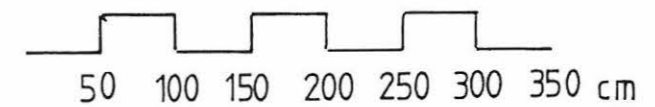

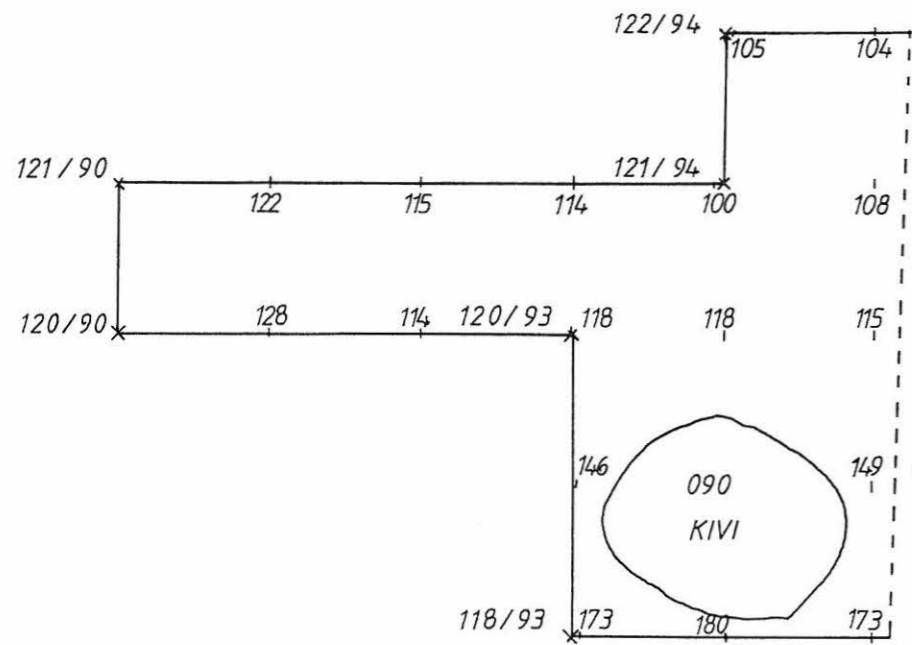

PORTAAT

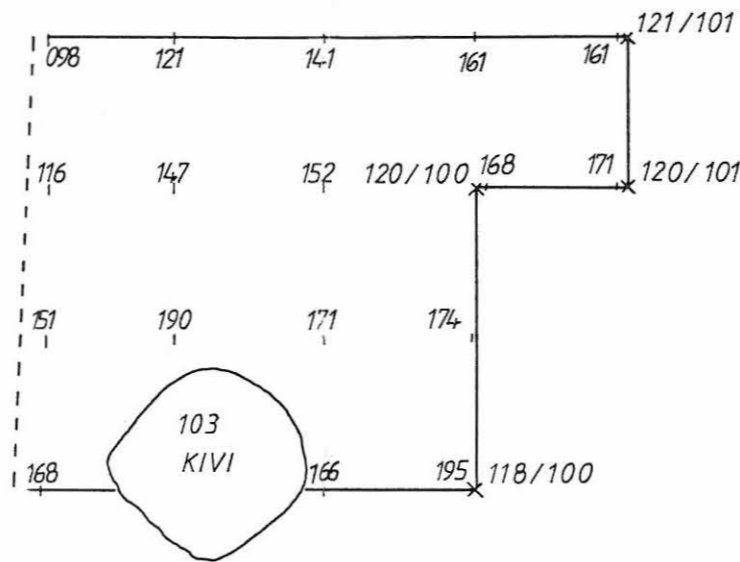

KARTTA 8
 NOUSIAINEN 1989
 MÄEKSMÄKI, KIRKONPIIRIN KOULU
 O. SOININEN
 VAAITUSKARTTA
 KOETASO, 1. KERROS
 KP 21,44 mmpy, TAAKSEL. 225
 MK 1:50

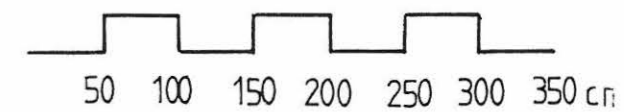

PORTAAT

KARTTA 9
 NOUSIAINEN 1989
 MÄEKSMÄKI, KIRKONPIIRIN KOULU
 O. SOININEN
 VAAITUSKARTTA
 KOETASO, POHJAKERROS
 KP 21,44 m mpy, TAAKSEL. 225

MK 1:50

Karttaliite 2. Kuuluu 9 Edgrien insr. karttoihin 1958.

KARTTA 10

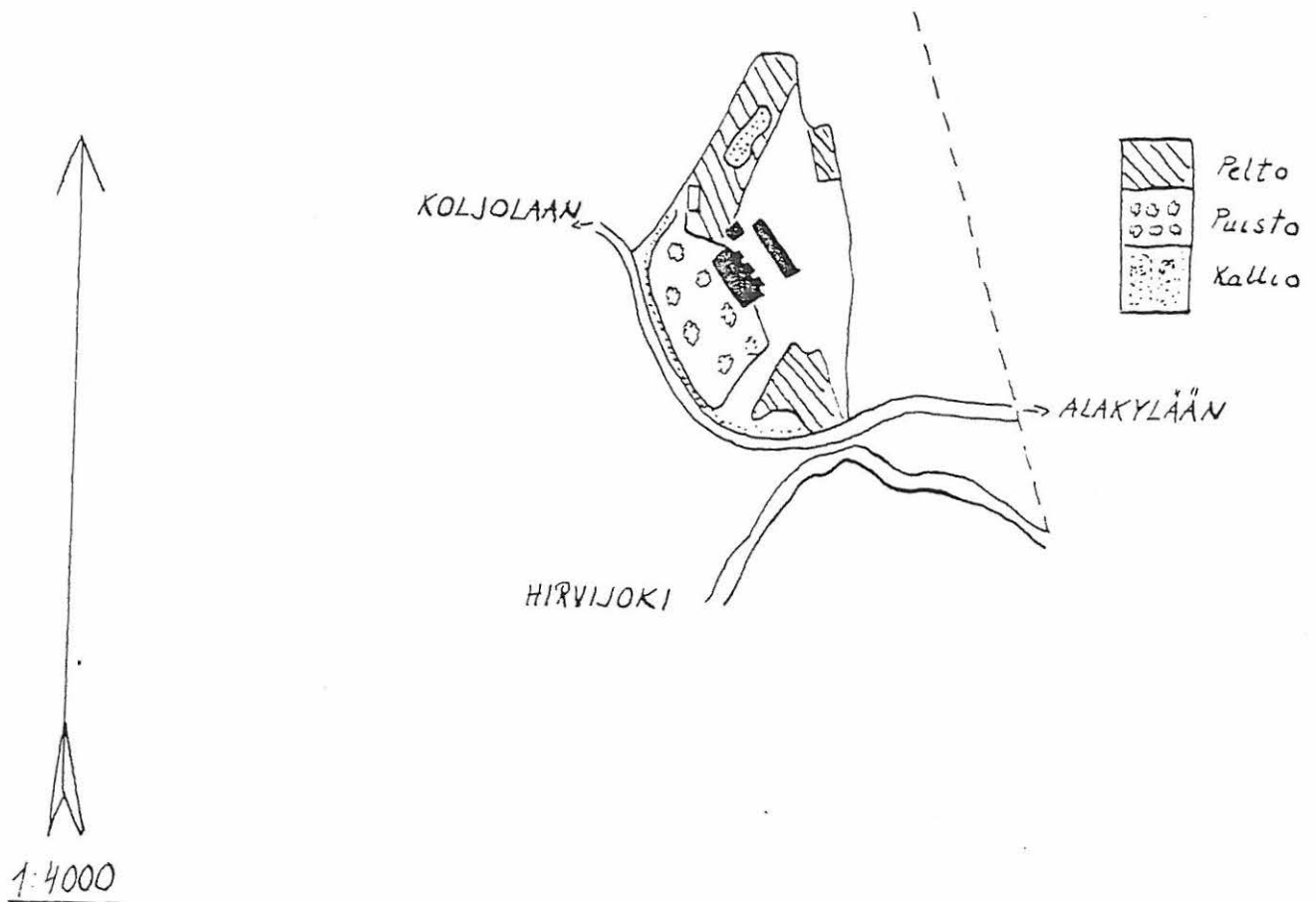
NOUSIAINEN 1989

MÄEKSMÄKI

KIRKONPIIRIN KOULU

O. SOININEN

MÄEKSMÄEN RAKEN-
NUKSET vv. 1890-
1954

Pappilasta eroitettu kirkonkylän kansa
kaulu v. 1926 tehdyn kartan mukaan.
Kanta säilytetään kirkonpiirin kauskaulu.